

SPONDEA

revue

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou první číslo naší SPONDEA Revue. Rádi bychom Vám touto cestou dvakrát za rok nabídli aktuální téma, kterým se naše společnost zabývá a které je k zamyšlení. Současně bychom Vás rádi informovali o významných událostech za uplynulé období a nastínili plán zajímavých akcí na druhé pololetí roku. Kromě této tištěné verze je SPONDEA Revue k dispozici ke stažení i na našich webových stránkách.

Věříme, že Vás naše SPONDEA Revue zaujme, a že se tak stanete jejími pravidelnými čtenáři.

Dagmar Úlehlová
ředitelka společnosti

Naše vizitka

SPONDEA je obecně prospěšnou společností, která se od zahájení své činnosti v roce 1998 věnuje dětem, dospívajícím a jejich rodinám, které se ocitly v těžké životní situaci a potřebují okamžitou pomoc a podporu. Současně poskytuje služby osobám ohroženým domácím násilím a nebezpečným pronásledováním a realizuje program na pomoc osobám s agresivním chováním ve vztazích. Individuální přístup ke každému klientovi, respekt k jeho rozhodnutí a zachování diskrétnosti svěřených informací, zahrnuje současně komplexní nabídku služeb, součinnost mezi jednotlivými službami organizace i spolupráci s dalšími odborníky v zájmu a ve prospěch klientů. Cílem je podpora klientů ve schopnosti řešit obtížné životní situace a opětovně se začlenit do společnosti.

SPONDEA je členem Asociace poskytovatelů sociálních služeb, členem Asociace nestátních neziskových organizací a členem Asociace pracovníků intervenčních center, a je zapsána do registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.

Kromě poskytování sociálních služeb plní sociálně-právní ochranu dětí a je poskytovatelem zdravotních služeb s ordinací klinické psychologie.

Klíčovými partnery společnosti jsou Statutární město Brno a Jihomoravský kraj, akademická obec a další spolupracující subjekty – Policie České republiky, Orgány sociálně-právní ochrany dětí, soudy.

Téma: DOPADY DOMÁCIHO NÁSILÍ NA ZAMĚSTNANOST

Téma, které chceme přiblížit,

je velmi závažné, příliš se o něm nehovoří, přitom silně zasahuje nejen do života jednotlivců /pracovníků firem a společností, nýbrž ovlivňuje i prosperitu a kulturu firem, kde jsou tito pracovníci zaměstnáni.

O domácím násilí se poměrně často mluví na veřejnosti, ale většinou se o něm nehovoří v kontextu zaměstnání. Není tomu až tak dávno, kdy bylo považováno násilí, které se odehrává v rodině, za věc

čistě soukromou. Postupem času ale sílila potřeba společnosti se k domácímu násilí vyjádřit i na veřejné úrovni a upravit zákony tak, aby bylo jasné, že v naší společnosti není domácí násilí přijatelné. Domácí násilí se tedy již netýká pouze soukromých životů, ale od roku 2007 existuje i legislativa a organizace, které se ohroženým osobám věnují. Osobami ohroženými domácím násilím bývají jak ženy, tak i muži, často pak také senioři nebo postižené osoby. Nově začínají

vznikat i programy, které mají pomoci násilným osobám, a tím předcházet vzniku dalších incidentů.

Pro osoby, které domácí násilí zažívají, ale může být ta symbolická vzdálenost mezi domovem a pomáhající organizací příliš dlouhá, někdy až nepřekonatelná. Právě tento pomyslný mezistupeň mezi domovem a specializovanými organizacemi je tvořen našimi každodenními vztahy. Uvádí se, že 2/3 dospělého života trávíme

v zaměstnání s našimi kolegy - a i když si to možná neuvědomujeme (nebo to ani nechceme vidět), je velmi pravděpodobné, že každý z nás se setkal s někým, kdo má zkušenosti s domácím násilím.

Domácí násilí v kontextu zaměstnanosti

Proč je ale důležité mluvit o domácím násilím v kontextu zaměstnání a zaměstnanosti? Protože je možné si u svých kolegů nebo zaměstnanců všimnout známek probíhajícího domácího násilí a nabídnout jim tak včasnou pomoc. Čím dříve je ohroženým osobám nabídnuta pomocná ruka, tím lépe je možné danou situaci zvládnout. To, že se nejedná o marginální téma, potvrzuje i studie z roku 2012, kde byly náklady spojené s domácím násilím v České republice vyčísleny na 1,3 miliard korun.

V kontextu zaměstnání pak nejde pouze o samotné osoby, které jsou domácím násilím ohrožené, jde často i o jejich kolegy, kteří se v dané situaci přímo angažují a vystupují jako ochránci, anebo „jen“ musí odvést více práce. Jde ale také o zaměstnavatele, kteří řeší následky absencí, kteří se potýkají s potyčkami na pracovišti, a kterým v neposlední řadě záleží na dobré pověsti firmy, která může být incidenty poškozena.

Dopady domácího násilí na zaměstnavatele

Je tedy zřejmé, že i firma, která zaměstnává osobu ohroženou domácím násilím, je touto skutečností značně negativně ovlivněná. Tyto důsledky se týkají jak produktivity práce a výkonu jednotlivých pracovníků, tak i morálky a nálady v pracovním týmu. Ekonomické náklady spojené se sníženou produktivitou jedince i celého týmu nejsou zanedbatelnými položkami. Navíc jsou někdy kvalitní zaměstnanci nuceni v důsledku domácího násilí opustit zaměstnání a firma musí provést nábor nového zaměstnance a zaučít jej. V neposlední řadě může být domácí násilí, které probíhá i na půdě firmy, negativní reklamou: firma může získat pověst, že se o své zaměstnance nestará. O to horší pak je situace, když násilnou osobou je přímo zaměstnanec dané firmy. Reputace firmy a její prestiž (zvláště v případě lhovosti k potíží svých zaměstnanců) tak může být vážně narušena.

Jak poznat, že je kolem vás osoba ohrožená domácím násilím?

Možná jste již někdy měli podezření, že se u vašeho kolegy/vaší kolegyně doma děje něco špatného. Zároveň jste si možná v duchu říkali: „Do toho mi ale nic není. To je jeho/její soukromá věc. Nebudu se raději na nic ptát, co kdyby to nebyla pravda.“ Je přirozené, že velmi pečlivě zvažujeme, jestli se budeme na takto citlivé téma ptát. Existují ale určité signály, které mohou pomoci rozpoznat, že náš kolega/naše kolegyně je osobou ohroženou domácím násilím. Stopy po fyzickém násilím mohou být zřetelné, ale ohrožená osoba je může také zručně maskovat (př. pomocí větší vrstvy make-upu). Zranění a modřiny bývají opakovaně a jejich vysvětlení vágní. Ohrožená osoba je často nepřítomná v práci nebo bez dobrého důvodu chodí pozdě.

Dalším varovným signálem je změna způsobu oblékání, kdy ohrožená osoba nosí například i v létě zakryté všechny části těla, aby nebyly vidět modřiny. Někdy výrazně změní své stravovací návyky (od

Dopady domácího násilí na zaměstnance

Jak konkrétně se tedy odráží v každodenním pracovním životě skutečnost, že zaměstnanec je osobou ohroženou domácím násilím? Je zřejmé, že v případech vážného fyzického násilí jsou časté absence, které mohou být jak krátkodobé (př. návštěvy lékařů a jiných odborníků), tak dlouhodobé (v případě hospitalizace nebo dlouhé rekonvalescence). Někdy však mohou být fyzická zranění tak vážná, že jedinec své zaměstnání opouští. V jiných případech přichází osoba ohrožená domácím násilím do práce pozdě, protože jí násilný partner brání v odchodu. Ten také někdy ničí výsledky její práce a účelně snižuje kvalitu odvedené práce.

Právě kvalita pracovních výkonů bývá často snížena také kvůli psychické i fyzické nepohodě, kterou osoba ohrožená domácím násilím prožívá: objevuje se únava a poruchy spánku, podrážděnost, nepozornost (a z ní pramenící chyby), psychické potíže (včetně deprese, úzkostí či vzniku závislosti) a další. Kromě těchto nepřímých důsledků se ale domácí násilí může odehrávat i přímo během pracovní doby – např. ohrožená osoba může být často podrobena kontrolním telefonátům nebo i osobním návštěvám násilného partnera, které mohou vyústit až ve fyzické napadení dané osoby nebo jejich kolegů.

Dopady na spolupracovníky

Ukazuje se tedy, že přestože je domácí násilí velmi osobní věcí, spolupracovníci či nadřízení jsou do ní často určitou měrou zapojeni. Ostatně i zahraniční výzkumy ukazují, že 75 % obětí domácího násilí bylo cílem útoku přímo v místě zaměstnání (od výhrůžných telefonátů až po fyzické napadení). Kolegové jsou kontrolám či útokům často přítomni nebo na základě přímých i nepřímých signálů vytuší, že k domácímu násilí dochází. Snaží se pak daného jedince chránit nebo mu alespoň pomáhat s plněním pracovních úkolů, které kvůli své situaci nezvládá. Často jsou při práci vyrušováni (např. neustálými návštěvami či telefonáty). Nezřídka se cítí bezmocní a nevědí, jak se mají zachovat. Celá situace působí negativně na jejich vlastní duševní zdraví a někdy pocítují strach o vlastní bezpečí (např. když brání ohroženou osobu nebo když jsou předmětem žárlivosti násilného partnera).

Ti pracovníci, kteří nevědí o vyhrocené domácí situaci kolegy/kolegyně, mohou být rozzlobeni kvůli častým nevysvětlelým absencím dané osoby i kvůli většímu objemu práce, který pak musí zvládnout. Naštvaní a pocit nespravedlnosti se tak může objevit vůči kolegovi/kolegyni i vůči vedoucím pracovníkům, kteří absence tolerují a omlouvají.

Co možná nevíte

SPONDEA poskytuje své služby nejen v Brně, ale v rámci provozu detašovaných pracovišť i v jiných městech Jihomoravského kraje.

Hodonín: Národní tř. 25, kancelář č. 9 Městského úřadu v Hodoníně. Pravidelně každé druhé a čtvrté pondělí v měsíci v době od 10:00 do 17:00 hodin je dětem a jejich blízkým k dispozici psycholog a sociální pracovníce, kteří jim pomohou řešit jejich problémy. Současně je možnost využít poradenství v oblasti domácího násilí, a to každé druhé pondělí v měsíci. Poradenství v oblasti domácího násilí je poskytováno všem osobám bez ohledu na věk či pohlaví.

Moravský Krumlov: poliklinika APEX, Znojemská 235, Moravský Krumlov. Zde je stejný režim jako v Hodoníně, pouze se konzultuje každé první a třetí pondělí v měsíci.

Zájemci o konzultaci v Hodoníně a Moravském Krumlově mohou přijít kdykoliv v uvedenou dobu, nebo se také mohou objednat přímo na lince SPONDEA, 608 118 088, nebo 541 235 511, problematika domácího násilí na lince 739 078 078.

Sociálně – právní poradna pro osoby ohrožené domácím násilím je v provozu v **Hustopečích, v Břeclavi, ve Znojmě a ve Veselí nad Moravou** vždy jednou za měsíc ve středu, na konzultace je potřeba se předem objednat na lince 739 078 078, provozní hodiny a adresa poskytování služeb jsou uveřejněny na www.ic-brno.cz.

SPONDEA rovněž nabízí pomoc osobám, které se dopouštějí agrese ve vztazích a chtějí tuto situaci řešit. Osobní konzultace jsou možné pouze v Brně, telefonické prostřednictvím speciální linky 725 005 367.

nechutenství až po přejídání). Ohrožená osoba prožívá také častěji stavy nevolnosti, únavy a deprese. Kromě těchto znaků bývá nápadné, že se tato osoba straní kolektivu a nerada mluví o svém soukromí. Výjimečně se účastní společných akcí, protože pravidelně spěchá domů kvůli strachu z pozdního příchodu.

Co dělat?

Rozpoznat, zda je kolega nebo zaměstnanec obětí domácího násilí, je pouze prvním krokem. Navíc je obtížné si být naprosto jistý, zda daná osoba skutečně domácí násilí zažívá a že se nejedná o potíže jiného druhu. Je dobré se kolegy nebo zaměstnanci v soukromí citlivě zeptat. Výzkumy ukazují, že naprostá většina obětí domácího násilí si přeje, aby se jich někdo zeptal na to, co se u nich doma děje. Oni sami většinou o svých problémech mluvit nezačnou, protože nechtějí druhé obtěžovat. Zároveň se bojí reakce násilného partnera v případě, že by se o případném vyzrazení rodinného tajemství dozvěděl.

Je dobré položit nepřímé a neohrožující otázky (např. „Jak se cítíš? Jak se daří tobě a tvé rodině?“). Pokud si všimnete viditelných modřin, můžete se na ně přímo zeptat (př. „Vidím, že máš hodně modřin – přemýšlím, jak se ti to stalo?“; „Mám o tebe starost, protože jsem si všiml/a, že poslední dobou nejsi úplně ve své kůži. Chtěl/a bys o tom se mnou mluvit?“; „Bojím se o tvé bezpečí.“). Přes vaši upřímnou snahu se však může stát, že ohrožená osoba nebude chtít o svých potížích mluvit. Mohou ji k tomu vést různé důvody – pocity studu; strachu o sebe i děti; nepřiznání si, že ve vlastní rodině dochází k domácímu násilí; obavy, že bude vnímána jako neprofesionální a slabá; strach, že jí okolí neuvěří; pocity viny, že za domácí násilí může ona sama; a v neposlední řadě

i možná skutečnost, že násilný partner/ka pracuje ve stejné organizaci. V takové chvíli nemá cenu nutit tuto osobu k tomu, aby se vám svěřila. Můžete ji však nabídnout, že jste tady pro ni, když bude chtít a potřebovat, a předat kontakt na pomáhající organizaci.

Pokud se vám zaměstnanec nebo kolega svěří s tím, že zažívá domácí násilí, důvěřujte mu a nesnažte se zlehčovat jeho problém větami typu: „Ono to nebude tak hrozné“; „Brzy to přejde.“ Také není dobré používat soudy jako: „Jak sis to mohl/a nechat líbit?“ Nesnažte se také dotyčnou osobu nutit do rychlého řešení (př. opustit násilného partnera). Každý člověk potřebuje různě dlouhou dobu k tomu, aby si uvědomil, co chce, a aby se odhodlal k potřebným krokům. Předajte proto kontakty na intervenční centrum nebo jinou neziskovou organizaci.

To, co můžete udělat vy sami, je nabídnout pomoc přímo v rámci vaší firmy (např. výměna služeb, dočasné snížení úvazku, možnost vzít si neplacené volno, přesměrování telefonu). Je také vhodné ujistit ohroženou osobu o vaší diskretnosti. V rámci vytváření bezpečnostního plánu pro případ návštěvy násilné osoby na pracovišti může být nutné, aby měli některé základní informace i kolegové – tyto informace jim však sdělte pouze se souhlasem ohrožené osoby. Bezpečnostní plán se pak může týkat jak příchodu do práce (př. za doprovodu kolegy), přijímání návštěv nebo změny pracovního místa apod. Zeptejte se ohrožené osoby, z čeho má strach a jaká opatření by jí pomohla. Pokud to bude jen trochu možné, zkuste tato opatření zrealizovat. Pokud by došlo k incidentu přímo na pracovišti, neváhejte zavolat Policii ČR.

A co násilná osoba: Pomoc nebo trest?

Doposud jsme hovořili hlavně o osobě, která je domácí násilím ohrožená, co ale

osoba násilná? Je asi těžké si představit, že někdo, s kým se každý den vídáte a koho třeba máte i rádi, se dopouští násilí na svých blízkých. Je zřejmé, že takové chování je odsouzené, ale to nutně neznamená, že i násilná osoba je jako lidská osobnost odsouzená. Existují různé typy násilných osob, od jedinců s poruchou osobnosti po jedince, kteří svého chování litují a chtěli by se naučit ovládat svůj hněv a násilného chování se zbavit. Je pak kontroverzní otázkou, zda by měla být násilná osoba pouze potrestána nebo zda by jí měla být také nabídnuta možnost odborné pomoci své chování změnit. V zemích západní Evropy a v USA jsou programy pro násilné osoby běžnou součástí nápravných opatření.

Pokud se na vás obrátí kolega nebo zaměstnanec s tím, že má tento problém, může to znamenat, že se skutečně chce změnit. Neodsuzujte ho, protože přiznat si takový problém vyžaduje skutečně velkou odvahu. Předajte mu kontakty na organizace, které se zabývají danou problematikou. Podpořte ho v rozhodnutí problém řešit a zkuste mu vyjít vstříc ohledně návštěv psychologa nebo specializovaného centra (př. možnost vzít si neplacené volno, vyměnit službu nebo mít flexibilní pracovní dobu).

Přestože není domácí násilí radostným tématem, jistou nadějí přináší celospolečenská změna, kterými jsme v posledních letech svědky. V každém kraji České republiky existují intervenční centra, která poskytují sociálně-právní a psychologickou pomoc ohroženým osobám, krizová centra pro jejich děti a, jak již bylo řečeno, i u nás vznikají programy pro násilné osoby. Čím více osob bude mít informace o domácím násilí, jeho znacích a možnostech pomoci, tím lépe budeme moci tomuto sociálně nežádoucím jevu čelit.

ZAMĚSTNAVATELÉ A STALKING

V souvislosti s domácím násilím a jeho přesahem do zaměstnání osob, které jsou tímto jevem ohroženy, považujeme za důležité zmínit se také o problematice stalkingu. Stalkingem – nebezpečným pronásledováním totiž část případů domácího násilí pokračuje i po ukončení vztahu. Stalker může být bývalý partner, odmítnutý nápadník, kolega z práce nebo fixovaný klient. Pronásledování snižuje kvalitu života oběti a ohrožuje její bezpečnost. Stalking zasahuje sféru osobní i profesní, často je jeho důsledkem zhoršení výkonu v zaměstnání nebo dokonce ztráta zaměstnání.

„Spolupracovali jsme s paní, kterou její bývalý partner obtěžoval v zaměstnání, pracovala jako pokladní v supermarketu a bývalý partner, který se nesmířil s rozpadem vztahu, celý den stál u pokladny, mluvil na ni, vyrušoval ji, občas ztropil scénu, napadal zákazníky... Několikrát byl vyveden ochrankou, ale vždycky se vrátil a útoky stupňoval. Zaměstnavatel naší klientky vyřešil situaci tím, že ji propustil. Výpověď jí byla podána tak, že původcem problému je ona.“

Plán akcí na druhé pololetí letošního roku

- Na den 30. října 2014 připravujeme mezinárodní konferenci na téma „Domácí násilí – práce s celou rodinou, vazba na trh práce“ za účasti zahraničních odborníků z Velké Británie, Holandska, Litvy, Norska a Slovenska. Konference se pod záštitou primátora města Brna bude konat ve Sněmovním a Rytířském sále Nové radnice v Brně.
- Připravujeme další běh vzdělávání pro sociální pracovníky a pracovníky intervenčních center, a to v rámci akreditovaných kurzů „Úvod do problematiky domácího násilí pro sociální pracovníky“, „Úvod do problematiky vedení rozhovoru s dítětem jako svědkem či obětí domácího násilí“, a „Úvod do problematiky domácího násilí páchaného na seniorech“.
- Další číslo naší SPONDEA Revue bude vydáno na přelomu listopadu a prosince.

Nebezpečné pronásledování je trestný čin! Jeho oběť by neměla být trestána, například ztrátou zaměstnání.

V poradenství doporučujeme světit se včas nadřízenému a upozornit ho na útoky, které může stalker směřovat i na zaměstnavatele a kolegy své oběti. Je skvělou vizitkou zaměstnavatele, pokud se dokáže za pracovníka postavit a ve složité situaci mu pomoci.

„Před časem se na nás obrátila paní, která potřebovala pomoc v situaci, kdy

ji pronásledoval bývalý partner, se kterým ukončila vztah kvůli tomu, že byl majetnický, enormě žárlivý a několikrát ji fyzicky napadl. Ex-partner neakceptoval rozchod, posílal jí stovky e-mailů a sms zpráv denně, většina byla výhrůžného charakteru. Tento muž jí mimo jiné vyhrožoval i tím, že zničí její pověst v zaměstnání, poškodí jméno firmy, ve které pracuje a začal tak činit prostřednictvím internetu. Klientka se velmi bála problémů, které zaměstnavateli může způsobit a váhala, zda se svému nadřízenému svěřit. Když to udělala, byla reakci příjemně

překvapena. Zaměstnavatel se za svoji pracovníci postavil, výhrůžek se nezalekl a do kroků proti stalkerovi se zapojil také firemní právník. Když stalker čelil trestnímu oznámení ze dvou stran a viděl, že jeho výhrůžky nejsou účinné, svého jednání zanechal.“

Stalker může být potrestán trestem odnětí svobody až na dva roky. Pokud stalker po prvních opatřeních nepřestane, je na místě podat trestní oznámení. I tento krok ho často odradí od pokračování v nebezpečném pronásledování.

Naše činnost v letošním roce

Rádi byste podpořili některý z našich projektů a nevíte jak?

Konkrétní informace naleznete na našich webových stránkách www.spondea.cz. Můžete nás podpořit finančním nebo materiálním darem, nebo poskytnutím služby zdarma. Podpora on line je možná prostřednictvím služby DARUJME.CZ nebo prostřednictvím elektronického systému PaySec určeného k rychlým platbám na internetu. Oba způsoby jsou dostupné na našich webových stránkách.

Významné události

- Kromě poskytování služeb našim klientům se angažujeme při výcviku policistů společně s krajskými metodiky policie pro oblast domácího násilí. Společně připravený program školení, který je založen na modelových situacích a kazuistikách, je policisty velmi dobře hodnocen. Považují ho za významnou pomoc pro svoji praxi při rozpoznávání domácího násilí od jiných partnerských a rodinných hádek při zásazích v terénu.
- Aktivně jsme se zúčastnili setkání profesní skupiny k návrhu zákona o profesní komoře sociálních pracovníků.

SPONDEA, O.P.S.

Sýpka 25, 613 00 Brno, Česká republika
Tel.: +420 541 213 732
Fax: +420 544 526 561
spondea@spondea.cz,
www.spondea.cz

KRIZOVÁ POMOC, POMOC RODINÁM S DĚTMI

mobil: +420 608 118 088,
pevná linka: +420 541 235 511
krizovapomoc@spondea.cz
www.spondea.cz

DOMÁCÍ NÁSILÍ

mobil: +420 739 078 078,
pevná linka: +420 544 501 121
intervencni-centrum@spondea.cz
www.ic-brno.cz

PROGRAMY PRO OSOBY NEZVLÁDAJÍCÍ AGRESI VE VZTAZÍCH

mobil: 725 005 367
nasilivrodine@spondea.cz
www.nasilivrodine.cz